

Dr. Borsányi János: Emlékezés - lámpafény mellett

Talán azzal kellene kezdenem, hogy viszonylag későn kezdődött a kapcsolatom a világítástechnikával, eddigi életemnek csaknem a felénél jártam, amikor képletesen szólva „kigyúlt a fény”, és megvilágította későbbi utamat.

A fizikai kémia oktatója voltam a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskolán, okleveles vegyészként másfél évtizedes tanári gyakorlattal a hátam mögött. Tanszékünknek szoros kapcsolata volt az Egyesült Izzóval (a '70-es évek elején jártunk), olyan szakági képzéseket indítottunk, amelyek irányítottan az Izzó műszaki szakember utánpótlását célozták. Ilyen volt a Fényforrás- és Elektroncső ágazat is (az Elektroncső az évek során természetesen lekopott róla). Az ágazati tantárgyak zömét az Izzó mérnökei tanították, de a Főiskola célja volt, hogy ezt fokozatosan belső oktatók vegyék át. Így történt, hogy akkori tanszékvezetőm, Szabó Béla tanácsára beiratkoztam a BME-n éppen akkor induló Fényforrás-technológia szakmérnöki képzésre, melyet 1975-ben el is végeztem. A képzés tematikája természetesen a fizikára és kémiára alapult, így szívesen vettem ezt az irányváltást. A Főiskolán először a laborgyakorlatok vezetését vettem át, majd az előadásokat, sőt az ágazat vezetését is. A fizikai kémia oktatására új kollégát vettem fel és az én szakmai sorsom az elkövetkező 30 évre szorosan összekapcsolódott a világítástechnikával. Igen, a világítástechnikával, mert az oktatás súlypontja lassan áttolódott az alkalmazástechnika irányába; a szakma részéről igény mutatkozott nem pusztán „fényforrás szakos”, hanem szélesebb területre képzett (világítástervező, üzemeltető) szakemberek iránt is.

Innen kezdve nem tudom magamban elkülöníteni, hogy mit jelentett számomra a világítástechnika és mit a VTT. Amikor a fentebb említett súlypont-áthelyezés (elsősorban Gergely Pál és dr. Lantos Tibor javaslatára) megtörtént, tagja lettem a MEE Világítástechnikai Szakosztályának, és egyre gyakoribb látogatója az Eötvös utcai Világítástechnikai Állomásnak. Már szakmérnök hallgató koromban megismertem ezt az intézményt, ahol Debreczeni Gábor előadásai vezettek be a világítástechnika birodalmába.

A későbbiekben egyre szorosabbá vált kapcsolatunk; a Szakosztály tagjaival közösen dolgoztuk ki a Kandó szaküzem mérnöki tematikáját, az oktatást is közösen végeztük. A tanfolyam Gergely Pál, dr. Horváth József, Jáni Józsefné, dr. Lantos Tibor, Poppe Kornélné és Vincze Vilmos közreműködésével indult el.

1995 óta már valójában Világítástechnikai Társasággal való kapcsolatáról beszélhetünk, ekkor történt a Szakosztály Társasággá alakulása.

Azóta 21 év telt el.

Nehéz hiánytalanul felsorolni azokat az eseményeket, momentumokat, emlékeket, amelyek a VTT-hez kötnek. Ilyen pl. a végzett Kandós diákok felkészítése a hallgatói anketókra, melyek színhelye kezdetben még az Eötvös utcai Állomás volt, de jó érzéssel gondolok vissza a Kutatók Éjszakáira is, ahol VTT-s kollégákkal együtt sikerült „elkápráztatni” az érdeklődőket. Szomorú emlék marad az Állomás megszűnése, de ugyanakkor lelkesedéssel töltött el – gondolom mindnyájunkat – a honfoglalás az újpesti Világítás Házában; örömmel működtem közre a fényforrás-fal tervezésében, megvalósításában. Két ízben kaptam felkérést a jelölő bizottságban való szereplésre, majd én is a jelölés „tárgya” lettem; két cikluson keresztül a VTT elnökségi tagjaként igyekeztem gazdája lenni a világítás-oktatás területének. Magam is számos oktató jellegű előadás és tanfolyam megtartására kaptam felkérést, ezek mind a VTT égisze alatt bonyolítottak le (áramszolgáltatónál, mérnökkamarai továbbképzések keretében, bolti eladók számára, a kedd délutáni szemináriumok programjában stb.).

Nagyon jó visszagondolni arra a team-munkára, amelynek eredménye a Kislexikon szerkesztése-írása és megjelenése lett; a múzsa csókját egy-két korty jóféle bor helyettesítette. Kár, hogy a 2001-es megjelenés óta nem született meg egy korszerűsített és kibővített kiadás! Ide sorolom (bor nélkül) az eddig megjelent 11 évkönyvet és a Közvilágítási Kézikönyvet, melyeknek lapjai nagy többségben a Társaság tagjainak felkészültségét, munkájuk eredményességét tanúsítják.

Ne feledkezzünk el azonban azokról a kellemes órákról se, amelyeket kirándulásokkal, fehér asztal melletti beszélgetésekkel, sőt közös énekléssel töltöttünk el. Ezek általában a Közvilágítási- és a Lumen V4-es ankétoknak voltak nemcsak velejárói, hanem maradandó élményt is nyújtottak. Élénken bennem él többek között a sóstói, a szatmárnémeti hangulatos vacsora, a gyulai fürdőzés, az aradi borkóstolás, a máramarosszigeti táncos-pálinkás délután, vagy a visegrádi várjáték emléke. Mindez elnökünknek, Nagy Jánosnak nemcsak szakmai irányú, hanem a szórakoztató-kulturális programokat célzó tevékenységét dicséri.

A színvonalas szakmai műhelymunka és a jó hangulatú kikapcsolódások mellett – az emberi halandóságból adódóan – szomorú eseményeknek is tanúja lehettem. Tagságom éve alatt sokszor kellett valamelyik temető felé venni az utamat; Gelléri Emil bácsitól, a közelmúltban eltávozott Esztergomi Feriig sok kedves kollégától kellett végső búcsút venni; valamennyiükről maradtak bennem olyan emlékek, melyek nem engedik elfelejteni őket.

Végül meg kell említenem - felsorolás nélkül – az elismeréseket, amelyeket a Társaságtól, vagy a Társaság javaslatára kaptam. Tagadhatatlanul jólestek, de az emberben mindig felmerül a kétely: megérdemelte-e őket. Mégegyszer köszönetet mondok mindazoknak, akiknek részük volt a díjak odaítélésében. Minden elismeréstől függetlenül, egyszerűen jó volt, és jó most is a VTT közösségéhez tartozni; az emberek megbecsülik, segítik egymást, nem szégyellnek egymástól tanulni, egymáshoz való viszonyukban a szakember mellett észreveszik az Embert is.

Ami magát a szorosan vett szakmát illeti, több, mint három évtizedes világítástechnika-oktatói múlt van mögöttem, részben a „Kandóban”, részben egyéb intézményekben (GE, BME). Ide sorolhatom a laborfejlesztő és tankönyvírói tevékenységet, az egymást követő szakmérnöki tanfolyamok szervezését, a tapasztalatszerző nyugat-európai utakat, melyeket a világítástechnikának köszönhetek. Közben jónéhány olyan tanítványt sikerült nevelni, akik a szakterületen maradtak, és pályájukon a főiskolai tanulmányaik alapján boldogulni tudtak. A szakma megszerettetésén kívül mindig törekedtem a helyes nyelvhasználatra, a természettudományos gondolkodás hangsúlyozására, tapasztalva, hogy nem mindig az ún. modern oktatási módszerek a leghatékonyabbak. Az oktatáson kívül egyéb - világítással kapcsolatos - tevékenységek sem kerültek el; ide sorolom az igazságügyi szakértést, szaktanácsadást, rádióban való szereplést stb., melyeknek szívesen tettem eleget.

A Főiskolán a világítástechnikának éveken keresztül egyedül voltam gazdája, az idő előrehaladtával társról, sőt utódról kellett gondoskodni. Nem volt könnyű, egyelőre csak rövidtávú megoldások kínálkoztak, míg végre a szerencse sietett segítségemre. 2001 nyarán kőszeg-hegyaljai nyaralónkból kellett valamiért kilépni az utcára, amikor éppen egy méretes autó kívánt megfordulni a ház előtti térré szélesedő úton. A gépkocsivezető megismert, integetett, én is felismertem benne egy régi szakmérnök hallgatót, az ELMÜ közvilágítással foglalkozó mérnökét, Molnár Károlyt, aki népes családjával éppen arra kirándult. A kölcsönös üdvözlés után azonnal nekiszegeztem a kérdést: nem volna-e kedve átjönni a Kandóba világítástechnikát tanítani. A választ évek óta ismerjük: volt kedve...

És még mondja valaki, hogy nincsenek véletlenek! (vagy, hogy nincs Gondviselés)

Szakmai életem második felét így nagyrészt a világítástechnika és az oktatás összefonódása jellemezte. Úgy érzem, nincs mit megbánnom.

dr. Borsányi János